

JORDI CERVERA

Mosques

XIV Premi de novel·la
Ferran Canyameres, 2005

Premi Brigada 21
a la millor novel·la negra
en català de l'any

Premi del lector
de novel·la negra en català.
Llibreria Negra i criminal

Pagès editors
LLEIDA, 2006

Aquesta obra ha estat guardonada
amb el XIV Premi de novel·la Ferran Canyameres, 2005. Els membres
del jurat foren: Vicenç Villatoro (president), Ramon Bosch, Jaume Aulet,
Òscar Vilarroya, Ramon Badia i Ramon Morera (secretari).

© Jordi Cervera i Nogués, 2005
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S.L., 2010
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat
Primera edició digital (e-pub): maig de 2010
Disseny de la coberta: Mercè Trepà
ISBN: 978-84-9779-936-2

Aquesta edició correspon als continguts
de la segona edició (reimpressió) en format paper de juliol de 2006

El Sebastià feia temps que havia perdut aquell neguit de jovenalla, aquella mena de cúpula invisible que t'envolta com un mantell inviolable i que et fa creure que tot el món et pertany, que res no et pot ferir, que no hi ha cap unglà que et pugui esgarrinxar el sotabosc tendre de la pell. Són molts anys de veure'n de tots colors, d'anar comprovant en carn pròpia que ja quasi no queda lloc per acollir més esbornacs, per rebre més laceracions, que un nou dia que passa es tanca sempre amb una nova ferida, esgarranys que, això sí, cada vegada fan menys mal, que a poc a poc es converteixen en quasi inofensius. Vulguis o no la carcassa s'endureix amb el pas dels dies. Paradoxes de la vida, els anys van convertint aquella bombolla protectora i esperançada en una cuirassa dura, rònega i carregada de desencants i al final, d'una manera i de l'altra, acabes no fent cas de res, primer per inconsciència pura i després, a les acaballes del recorregut, quan el camí ja s'escurça, per una barreja més o menys proporcional d'avorriment, de desencant i d'escepticisme. Però només és una aparença. Encara que sembli que no facin mal, les esgarrapades del temps deixen sempre senyals latents, somorts, enganxats a la pell de l'esperit, retalls maleïts que un dia o altre, quan menys t'ho esperes, suren i es converteixen en evidència.

Ell, que havia estat l'únic hereu de Ca Fan, el destinatari de tota una herència que s'escampava més enllà de les estrictes misèries materials i s'arrelava en una tradició ancestral de poder absolut conservada al llarg de tots els cruiximents de la història, en un passat de respecte atàvic i d'enveja omnipresent; ell, que havia rebut d'una nissaga familiar, que es perdia en la nit de la memòria, les millors terres del terme, prou diners com ver viure sense ofecs i, sobretot, la reverència pública dels seus veïns, aquell respecte que no sabia gaire bé si era consideració personal o por heretada, costum dels usatges antics; ell, que tot i l'ajuda inestimable del passat familiar, s'havia sabut guanyar a pols el dret de ser l'alcalde del poble que l'havia vist néixer; on havia viscut tota la vida i on, si no passava un daltabaix dels grossos, acabaria fent-se cendra, donava tombs a una idea recurrent que el portava a intentar esbrinar com és que hi ha llocs on no hi passa mai res, on tot resta sempre inalterat i tranquil i, per contra, n'hi ha d'altres on el destí s'entesta a ser malvat, indrets on cada cert temps el diable s'esforça per escampar els mals averanys, la misèria moral i la por.

Ell, que n'ha vist de tots colors, que sap del cert que ser batlle d'una vila petita no sempre és una feina agradable, tot i que no la canviaria per res del món, veu ara com la història circular es repeteix, s'entesta en no ser oblidada i porta un cop més la malastruga al seu poble, un poble treballador amb els seus vicis i defectes, no es pot negar, però gens mereixedor d'aquest càstig cíclic que de tant en tant els puja de l'infern en forma de drama viu, d'extremitud final, de terror insadollable. I, tampoc no cal enganyar-se, pensa que més que el poble, és ell qui no mereix aquesta fuetada

del destí. Després de tants anys d'ocupar l'alcaldia, ara que s'acosta l'hora de deixar-ho, ara que tot semblava conduir cap a temps d'homenatges càlids, de riures festius i de placidesa balsàmica, li torna a caure aquesta maledicció del cel per ennegrir els últims compassos del seu dilatat pas per l'Ajuntament. Tant temps de manar i acabarà passant a la història per fets que tenen més a veure amb l'abominació i l'horror que amb la gestió serena i la feina tenaç de cada dia.

I ara encara serà pitjor que anys enrere, pensa mentre intenta espantar una mosca persistent que li ronda per la cara. Si no fos perquè n'hi ha sempre, diria que aquestes bèsties sembla que ensumin la sang i la porqueria, que són les missatgeres brunzents dels mals averanys que planen pel poble. Segur que ara serà molt pitjor que l'altra vegada. La societat ha canviat massa i una cosa així ja no es pot amagar de la curiositat general. Abans encara es podia jugar amb la dificultat de les comunicacions, amb els silencis volguts, amb el secretisme social, amb fer-se el boig, el distret o l'ignorant, amb la possibilitat que el fil central d'una història s'anés perdent fins esdevenir rumor, comptant amb la certesa que tot s'acabés escapant de les mirades exteriors i es fongués en una mena de xiu-xiu interior, privat i propi, destinat només a alimentar la memòria col·lectiva i el zum-zum quotidià, sense traspasar mai els l·lindars del municipi, anant de boca en boca com un record obscur, com un pecat interior que, per al bé de tothom, mereixia la pena conservar com un petit gran secret, com una llegenda fosca apta només per a orelles iniciades.

Ara és diferent. Ara hi ha periodistes per tot arreu. I periodistes que no es poden aturar amb un

gest d'indiferència, amb quatre copets còmplices a l'espatlla o amb un gotet de vi i dos consells en veu baixa. Són com una plaga. Són voltors, guineus, aus de rapinya àvides de material per farcir els seus espais d'audiències multitudinàries. Si se'ls hi posa a la banya són capaços de convertir qualsevol bestiesa en una d'aquelles notícies que es repeteixen a totes hores durant dies i dies, que van creixent a ulls vista com un pa carregat de llevat fins convertir-se en una muntanya gegantina, en una allau imparabile. I si fan això amb una cosa sense cap transcendència, què no faran quan hi ha un fet sucós de veritat com aquest. Diaris, revistes, emissores de ràdio, cadenes de televisió. Sí, definitivament hi ha periodistes per tot arreu. Massa periodistes. I són com sangoneres. I ara a l'estiu, que encara tenen menys coses per dir que durant la resta de l'any això serà una bomba. No se'ls podrà treure del damunt de cap manera. Semblaran aquest cony de mosca que no hi ha manera d'allunyar mai de tot. I quan la treus en vénen d'altres. Fora d'una vegada! Ves-te'n! Fuig! Això serà una plaga devastadora. És trista la vida. I paradoxal també. Tants anys que fa que és l'alcalde i no ha aconseguit que vinguin mai a fer un reportatge ni del poble ni de la festa major i ara vindran a ramats per burxar en les ferides, per arrencar fins la darrera engruna de la seva misèria. No, si encara s'haurà de fer un hotel a la plaça per acollir-los a tots.

El Sebastià Garriga, el Sebastià de Ca Fan torna a mirar a terra, sospira amb un deix de resignació, aspira el fum del cigarret com si fos la darrera vegada que ho pogués fer, s'allunya durant uns segons de tots els malaveranys que li ronden pel cap, treu el fum dels

pulmons, intentant, de pas, bufar la mosca que no se separa gaire del seu rostre, llença una reüllada fugaç a la gent que hi ha dreta al seu costat i mormola en veu baixa tot fent moure el cap d'esma.

—En aquest poble hi ha massa morts —i afegeix després una pausa lleu, d'una segona calada a la cigarreta i d'un nou sospir—, massa morts.

Li hauria agradat poder-se mossegar el llavi inferior, deixar-lo entre les dues files de dents i començar una pressió lleu. Aquell gest inconscient el tranquil·litzava, li alleugeria la tensió, aquella pressió que li feia bullir les temples i li oprimia la boca del cor. Però es va haver d'acontentar amb encavalcar el superior damunt del de baix i sentir per un moment el tacte humit i una sensació embolcallant i emparadora. Una mirada entre escrutadora i perduda el va tornar a la realitat. També el va ajudar aquella banda sonora que sentia de fons, feta de zum-zum, de brogit sord i de crits aguts que de tant en tant s'aixecaven per damunt de la resta. Tot plegat li va fer recuperar la consciència i la concentració. Una dècima de segon pot arribar a ser fatal en aquesta feina. Va sacsejar el cap amb força, com un animal i va treure aire pel nas amb contundència, fent soroll, esbufegant com ho faria una bèstia neguitosa.

Dues passes, àgils i pretesament subtils, fetes amb la lleugeresa d'una pantera, com si tingués els peus encoixinats, com si l'univers s'hagués posat d'acord per alentir el ritme, per moure's a càmera lenta, sense fer soroll. Ara sí. Ara sabia del cert que havia recuperat la concentració, que ho tenia tot sota control, que ja no li calia ni respirar fondo ni mossegar-se els llavis. Ara que, tot i ser cada vegada més fort, ja s'havia aïllat i no

sentia el brunzit de la gent, era conscient per primera vegada que les regnes del joc eren a les seves mans.

I pensant precisament en les seves mans va abaixar els ulls un moment i les va veure fetes de cuir vermell, tenses i lluent, preparades per a qualsevol cosa, a punt per a aquella tempesta devastadora i definitiva que era a punt de començar i que el portaria a una nova existència. Li agradaven les seves mans. Tenien les cicatrius que explicaven fil per randa l'aventura de la seva vida i amb el pas del temps s'havien fet fortes i d'una contundència que semblava no tenir rival. Va aixecar la dreta amb una parsimònia perfectament estudiada, a la vegada que acompanyava el moviment amb els ulls que, gràcies a aquest arc, van recuperar el camp de visió perdut. La vermellor del puny era exultant, rotunda, autènticament física, palpable, sòlida. En sabia fins i tot el pes, 284 grams. Poques persones al món sabien amb precisió el pes exacte d'un apèndix de la seva anatomia. I no hi havia lloc per al dubte. En aquells moments, les seves mans eren la part més important de la seva anatomia, la més bàsica, la que atresorava el gruix de la responsabilitat, la clau de volta del present i del futur, la diferència bíblica entre la bondat i la maldat.

Aixecar la vista també li va servir per trobar-se de nou amb aquells ulls escrutadors i perduts que semblaven vagarejar per les parts més fosques i llunyanes de l'univers i que, malgrat tot, no s'allunyaven ni un moment dels seus. No li agradaven els ulls buits, amagaven la transparència i no deixaven veure les intencions. I aquells que tenia al davant eren opacs com el fons d'un abisme i els tenia clavats com un ganivet d'acer calent.

El que seu al fons, de costat a la finestra per tal que la llum de tarda que entra a glops neguitosos pels finestrals no li fereixi els ulls amb la seva lluïssor una mica vermellosa, és el Joan Vidal. Rígid, atent, amb la mirada fixa i el dubte dibuixant-li una ratlla fosca a les ninetes, no es pot acabar de decidir. Amb la mà espanta una mosca que li pessigolleja la cella dreta i li trenca la concentració mentre intenta, sense èxit, decidir-se per un camí o per un altre. La sort, de vegades, només és una mestralada fugissera, una bufada casual i inesperada, un senyal innocent que pot acabar passant del tot desapercebut. Hi ets o no hi ets. L'agafes o no l'agafes. Tota la vida pot penjar d'un moment. I ell és dels que ho sap prou bé, massa bé, que tota la vida pot acabar penjant d'un moment. El futur pot ser la derivació eterna i irreparable d'un instant que s'ha escapat del control, que ha aparegut sense invitació, sense que ningú no l'esperés, sense que ningú no li barrés el pas. El temps no reula mai i aleshores, quan ja no hi ha res a fer, és quan et veus obligat a carregar per sempre amb el llast podrit dels pecats antics. I els pecats antics pesen massa. Són com una llosa de granit dens que s'aferra a les espatlles, que t'oprimeix el pit i et va robant l'aire, l'alè i la vida de mica en mica. Torna a espantar la mosca, maleïdes bèsties emprenyadores, i

segueix com abans, tenallat pels dubtes que li ronden els plec del cervell i els recolzes de l'ànima.

Nota com la cadira se li clava per moments a l'os de cua, però, tot i que no s'entreté a pensar-ho, sap molt bé que no és la cadira, que és ell. Són l'os i el neguit els que se li claven a la cadira i no al revés. De fet, les cadires no tenen mai culpa de res. Aquelles cadires han estat sempre allí veient passar les hores, assistint mudes i serenes a l'acumulació progressiva dels dies, a la cursa imparabile dels anys, a la vida que bull al seu voltant sense que elles hi puguin intervenir per res. Des que era petit i el seu pare el prenia cada tarda quan marxava de casa, a esbargir-se, aquelles cadires havien estat allí, fosques, sòlides, pacients, esperant, exposades sense fi a la renovació més o menys constant d'inquilins que patien, a l'esclat de moviment que no es deturava mai i que, malgrat tot, semblava sempre fet de quietud i de presències inalterables.

Intenta recuperar el control, allunyar aquella sensació d'incomoditat que el persegueix, reacomodar el cul a la base del seient i concentrar-se en allò que ha de fer, en allò que s'espera que faci. Tanca els ulls durant uns segons i es decideix. Li costa, però sap que el risc és part immanent de la vida. I mentre fa aquesta reflexió, la mosca se li para al front. Intenta espantar-la amb un moviment sec de coll i no ho aconsegueix. La punta del dit índex acaba sent més efectiva. L'insecte dibuixa una curta volada i s'atura a la taula. Tot d'una, el Joan agafa una de les peces que s'afilaren davant seu i la fa retronar damunt la taula amb força. Un cop sec, impulsiu i contundent. De l'altre costat de la taula li arriba una exclamació de sorpresa que també intenta amagar un puntet de decepció, un deix de fracàs.

—Collons, el pito tres. M'havia d'haver pensat que el tenies tu. Ja hem perdut un altre cop.

Jugar al dòmino era una de les poques distraccions que es permetia el Joan, de fet era la única que es permetia i la que més li agradava, molt per damunt de les cartes i, per descomptat, molt més entretinguda que els escacs, que eren un veritable avorriment, una aposta de senyorets amb poca sang. No podia entendre com és que els escacs es consideraven esport i, per contra, el dòmino era només un joc de taula. A ell li semblava tot emoció. La concentració, la competència, el pensar quines fitxes podien tenir els rivals acorruades com soldats disciplinats al recer d'ulls indiscrets i quines reposaven panxa per avall damunt la taula, el decidir quina calia fer sortir primer i, sobretot, el fet físic d'estavellar-les amb rotunditat damunt la pedra. Això li agradava, el feia sentir viu, atent, despert, disposat a tot. Un cop sec, precís, demostrant superioritat, domini, exhibint fortalesa, mestratge i saviesa a la vegada. Sí, de fet era ben bé allò, el fer repicar les fitxes al marbre grisenc el que de veritat l'apassionava de jugar al dòmino. Ho canviaria tot sense pensar-s'ho gaire per poder sentir sempre aquells cops secs, aquelles trompades contundents que feien trontollar els esperits i fixaven l'atenció dels contrincants en un punt únic. Allò era el millor de la tarda, allò, la copeta de ratafia i la fària fumejant. La millor manera d'enllestir un dia de feina, d'atresorar gotes denses d'oblit, d'allunyar-se de tot, de no pensar en res més que no fos la combinació de les fitxes i les estratègies per acabar tancant i guanyant.

Acabar la ronda i la partida era seva. Aquesta vegada sí. Recollir els guanys, acomiadar-se dels rivals i cap a casa. Guanyar també li agradava, tot i que

des que jugaven amb aquest coi d'euros tot era molt diferent. Li costava acostumar-se al tacte de les noves monedes. Li agradava més la contundència sòlida de les peces de vint duros. Aquestes eren una mica *quiero y no puedo*, com si s'haguessin quedat a mig camí. Ell no les hauria canviat pas les pessetes per aquesta merda de xavalla sense història, però, és clar, ell no pintava res enlloc i s'havia d'aguantar, carregar-se les butxaques d'euros sense substància i acostumar-se a fer comptes amb el sis i amb aquest merder dels cèntims. Un fàstic tot plegat. Els que manen només saben fer una cosa, fotre als qui no tenen altre remei que creure.

De fet no s'hi jugaven gaire cosa, però guanyar sense diners pel mig era una operació ben poca-solta. En el fons el que comptava era l'efecte global. Representava més el significat que no pas el benefici. Guanyar, plomar els contraris, riure's una mica d'ells, quatre duros més a la butxaca i copa i fària de franc. Vesprada rodona. Una manera com qualsevol altra de matar el temps, o com a mínim d'estabornir-lo, de ferir-lo, ja que ben bé no s'arriba mai a matar-lo, no s'aconsegueix anihilar-lo mai del tot. El temps és cabró i malparit i sempre acaba reviscolant i tornant a sortir d'allí on s'amaga, dels llocs absurds on intentes enterrar-lo.

Ara sí. El tres dos i tancava el cercle de manera absoluta i definitiva. Tots els dosos eren damunt la taula, protegint-se els uns als altres, esperant amb candeletes l'arribada de l'últim de la colla per reblar el clau protector de la família unida. La família! Quina mena de pensaments li venien al cap! La família! Com se li podia acudir aquesta comparació si ell feia segles que no en tenia de família. I aquest cony de mosca que no para de tocar els collons. Fa tants anys que

dorm sol, tant temps que viu sense ningú a la vora que ja no sap si es podria arribar a acostumar a tenir gent papallonejant-li per casa seva a totes hores. Ho té tot posat a la mida dels seus desitjos i de les seves necessitats. És clar que, ben mirat tampoc no és que en tingui gaires de desitjos i de necessitats. La vida de pagès dóna per a poques floritures. I aquí tot és sempre igual. La mateixa rutina, la mateixa gent, els mateixos horaris. Tot és un camí circular on no tens cap més remei que repetir-te cada cert temps com un ruc de sínia. Una habitud que només trenquen de tant en tant els records lacerants de l'ahir i aquestes mosques apegaloses. Ja m'explicareu a mi per què cony serveixen les mosques? Per emprenyar, només per emprenyar!

Aquella vida era un avorriment, però de ben segur que no era gaire pitjor que moltes altres vides. De fet i ben mirat, la vida es converteix en un avorriment tan bon punt li agafes el deix, quan ja li saps els pàlpits i només pots esperar-ne desastres i maldecaps. Però no, ell ja n'havia tingut prou amb un de desastre. Una gran desgràcia a la vida marca i omple la quota. I la mosca, el collons de mosca que no descansa ni un cony de segon! Talla el moviment assossegat de recollir les monedes de damunt la taula, intentant esquivar les fitxes i no desfer la construcció que es manté afilerada, com la prova real, tangible i perdurable de la seva victòria i dispara la mà dreta com un projectil. L'insecte atura el seu vol en sec i es veu capturat entre cinc dits que l'empresonen sense arribar a ofegar-lo, una cel·la que el deté i que li permet bronzir encara més fort que quan era lliure, agitar les ales de manera desesperada, agònica, buscant l'aire lliure d'esma, sense saber què és allò que li està passant.

El Joan manté la mà quieta davant seu, mirant-la amb atenció. Observa el puny tancat i escolta el bugonar desesperat de l'animaló que li arriba des de l'interior. Els ulls dels tres companys de partida es fixen en aquell calabós de carn i pell com si, de cop i volta, res no fos més important que el destí de la bestiola impotent i capturada per sorpresa. El Joan aguanta uns segons, llargs, eterns, feixucs de silenci pesant. S'espera, sentint, assaborint el moment, notant com les ales de la mosca acceleren el ritme i xoquen amb neguit contra les parets de la mà.

Davant seu, Josep, el vell de ca Corcó, també ha sentit un calfred que li esborrifa tots els pèls i veient el Joan amb la mosca empresonada entre els dits no pot evitar recordar aquell estiu de trenta anys enrere, quan, com ara, la xafogor se'ls menjava vius, aquell estiu en que el botorn es va convertir en tragèdia, aquell dia atziac en què el Joan també tenia una mosca brumint-li entre els dits i un mort guillant per sempre de l'abraçada de la vida ajagut als seus peus. I el Josep, glaçat per la bufada d'un vent imperceptible, creua una llambregada fugaç amb el Sebastià Garriga i tots dos veuen la mateixa escena, un quadre que dormia entre la foscor feixuga dels anys i que tothom lluita per no recordar encara que moltes de les coses que passen al poble apuntin sempre a mantenir viva la constància de la seva memòria pertorbadora.

I mentre l'insecte segueix amb la batalla frenètica per alliberar-se, per tornar a volar sense obstacles, tota la taula, com hipnotitzada per una força estranya, es manté pendent d'aquella mà convertida en torre de càstig. Al final, després d'uns segons fets una eternitat tova, separa els dits com sempre feia, somriu

i tots quatre poden seguir durant uns moments el vol vacil·lant i atordit de la mosca fins que es perd en l'aire i es confon amb les ombres que s'aferren al sostre enfosquit del local.

El Joan, quan ha deixat d'estar pendent de l'animaló, també ha descobert surant al fons dels ulls del Josep Corcó el record d'aquell agost tràgic perdut entre les bromes del passat. Per uns moments ha vist el mateix que veia ell, però des d'un altre punt de vista, amb les seves pròpies retines, amb tots els jocs, les implicacions personals i els records. Sempre els records que no s'ofegen mai, passi el que passi, diguin el que diguin. La mà tancada, el soroll quasi imperceptible del dípter forcejant per deslliurar-se i la mort als seus peus, alliberada de tota la pesantor d'aquest món per sempre més. I ha vist també durant uns segons fugaços i eterns a la vegada, la mirada del vell de ca Corcó, un esguard glaçat i tremolós. Aleshores era trenta anys més jove, però tenia els mateixos ulls silenciosos que ara, una mica menys opacs, l'acció lenta i persistent de les cataractes no es detura, però igual d'escrutadors, igual d'encuriosits, igual d'esperverats. Ara li abocaven les mateixes preguntes que aleshores, els mateixos interrogants tacats amb dubtes de tota mena, els mateixos requeriments que mai no havien aconseguit una resposta conclouent i tranquil·litzadora.

Un intent anguniós de cercar refugi l'ha portat a fugir, a buscar empara als ulls del Sebastià Fan. I el que hi ha trobat tampoc no li ha servit ni de soplug ni de consol. La mateixa mirada amb l'eco profund d'uns fets llunyans, una boira espessida per anys d'interpel·lacions mudes, per la memòria d'unes accions d'aquelles que mai no s'obliden, de les que es mantenen fermes i disposades

sempre a recuperar el camí del recordatori, la ruta contrària al desig d'oblidar, d'esborrar els records i les misèries d'un temps que ja sembla que no és de ningú i que, malgrat tot, encara segueix sent de tothom.

Ha tingut por i s'ha penedit a l'instant del gest inconscient d'agafar aquella mosca del diable allí al mig, davant de tothom. Massa records, massa memòria, massa mesquinesa. Ha acabat de recollir les monedes de damunt la taula i s'ha acomiadat de manera precipitada amb un "fins demà" quasi inaudible mentre els companys de partida li llençaven el seus esguards, entre maliciosos i sorpresos, que se li clavaven a l'espatlla com ganivets esmolats i es convertien en el seu estol d'acompanyament fins la porta del casino, una guàrdia incisiva i fidel que l'ha seguit fins i tot mentre gambejava pel carrer, en un camí inevitable que passa paral·lel a la gran vidriera de l'entrada i que el convertia per uns moments en l'únic protagonista d'una mena de pel·lícula muda de final incert i vergonyant.

Els dos carrers que el separen de l'entrada de la casa pairal dels Vidal són com un gran purgatori helicoïdal, com una espiral recurrent on s'acumulen records, remordiments, angúnies i desgavells. Una bassa plena de lamentacions secretes que no pot explicar a ningú, que s'ha de guardar en silenci, ronsejant-li a totes hores pel cervell, movent-se-li de forma pendular per les entranyes sense deixar-li ni un moment de repòs. I de tot plegat fa tants anys. Massa temps, de fet, per sentir encara aquestes fiblades de violència que li puguen al cervell sense avisar. Potser és la densitat compacta del passat, potser la solitud amarga que l'envolta o, qui sap, potser només és que cada dia es fa més vell, se sent més sol i que li pesa la vida.

Entra a casa d'una revolada, com una ombra, a l'estil d'un fugitiu perseguit, mirant a dreta i esquerra com si esperés que algú estigués pendent d'ell, dels seus moviments, de les anades i les vingudes que protagonitzava. Aquell poble era molt petit i tenia massa memòria. Potser sí que hauria d'haver marxat quan encara hi era a temps. Ara ja és massa tard per quasi tot. Bé, pensant-hi millor, és massa tard per tot, per tot menys pels remordiments i pels combats constants amb el passat que sempre fan pudor de derrota. I aquest poble té una capacitat de recordar quasi feridora. És clar que ell també en té de memòria. També recorda els ulls xafarders guaitant al darrere de les persianes mig abaixades, també és capaç d'identificar el batec precipitat dels porticons hipòcrites quan es tanquen per evitar la confrontació no volguda de les mirades i no renunciar ni per un instant a l'empara protectora de la penombra.

La vida, però, que està per damunt de les petites curvatures personals, va al seu ritme, segueix sense deturar-se, jugant a intercalar noves fitxes en una partida infinita i polièdrica, a fer que els peons es creuin en la quadratura sempre nova d'un tauler recent polit. I ja se sap que, als pobles, una nova distracció arracona de seguida l'anterior i que tot allò que fa olor de novetat aconsegueix sense problemes acaparar l'atenció de tothom i esborrar, encara que sigui per un lapse breu de temps, la pesantor dels records i interrompre la lleugeresa del present.

La novetat va venir en forma d'aparició material. Ni més ni menys que un cotxe, un Mercedes descapotable blau marí. Ho va fer poc després que el Joan sortís del bar. Va arribar a la plaça, net, llampant, sense fer

soroll, però amb una capacitat inherent per convertir-se en pol d'atracció magnètica de tots els ulls. Una màquina luxosa, gens habitual per aquells indrets, que va fer que tots els presents deixessin suspès a l'aire tot el que estaven fent, tot el que ocupava el seu cervell, inclosos els companys de joc del Joan, que també van obrir, sense pensar-ho, de manera quasi automàtica, un parèntesi en la conclusió d'aquella partida de dòmino que havia tingut un epíleg, un exercici de memòria a contracor gens corrent. Es van oblidar per uns minuts d'aquell final forçat i imprevisit que els havia regalat de nou l'excusa perfecta per trenar un cop més el fil d'una història eterna, vella, repetida i que, malgrat tot, mai no es gastava, que tenia aquesta capacitat estranya de mantenir-se sempre viva, com si acabés de passar poques hores abans. Als pobles ja se sap, la memòria de les coses es manté ferma i segura per més temps que s'hi vagi clavant al mig. Només un fet pitjor que l'anterior pot enterbolir i apaivagar el record viu d'una tragèdia antiga.